

ישיבות פורום חומר חקירה אפריל 2010 – ינואר 2013

תוכן עניינים

- 2 ..... (1) חומרים צבאיים המתעדים פעילות עבריינית.
- 3 ..... (2) חומר במרכז להגנת ילדים.
- 4 ..... (3) חומר חקירה והאזנות סתר.
- 4 ..... (3.1) סוגיות שונות שעלו בהקשר של האזנות סתר.
- 4 ..... (3.2) האזנות סתר – מיון, העברה ופיקוח על דפי ההפקה.
- 10 ..... (3.3) האזנות נפח ותיעוד וידאו.
- 12 ..... (3.4) האם הבקשה לצו להאזנת סתר - לרבות נימוקיה, ונספחיה הם חומר חקירה? .....
- 12 ..... (3.5) היש להוציא תעודת חסיון על כל האזנת סתר שלא הניבה פרות? .....
- 12 ..... (3.6) מערכת האזנה לתיק"ן (תקשורת נתונים).....
- 14 ..... (4) חוק להגנה על עדים.
- 15 ..... (5) סוגיות שונות בעניין מקורות בתיק.
- 15 ..... (5.1) העדר מידע ראשוני ביחס לקיומם של מקורות מעורבים בתיק.
- 16 ..... (5.2) הצגת אירוע שהעלה שתי בעיות ביחס להפעלת מקורות.
- 17 ..... (5.3) דילמה מתיק.
- 17 ..... (5.4) מושאי חקירה המתגלים כמקורות.
- 17 ..... (5.5) חיסוי העובדה שנאשם היה מקור בעבר.
- 19 ..... (5.6) פרפרזה מהשב"כ שבתוכה "הסתתרו" שתי ידיעות משני מקורות ושני מבועים .....
- 20 ..... (6) שאלת הרלוונטיות של תיק קודם לתיק נוכחי.
- 20 ..... (7) סוגית חסיון יחידה מסוימת.
- 20 ..... (8) כללים הנוגעים לעבודת המדובבים.
- 21 ..... (9) תעודת חסיון בהליך אזרחי שהמדינה אינה צד לו.
- 21 ..... (10) העברת חומר שהושג בידי סוכן.
- 22 ..... (11) הממשק המודיעיני בין שב"ס למשטרה.
- 23 ..... (12) אופן סימון החומר המודיעיני ברשימת חומר החקירה – טרם ישיבת החסיונות .....
- 24 ..... (13) מידע מודיעיני ותעודת חסיון כללית.
- 25 ..... (14) עדכון באשר לנוסח החדש בטופס הבקשה לתעודת חסיון.
- 25 ..... (15) בעיות שמעלה הלכת בן חיים באשר להיקף "חומר החקירה".

(1) חומרים צבאיים המתעדים פעילות עבריינית (ישיבה מיום 13.4.10)

אילנה וגילי מפרקליטות מחוז צפון פרשו בפני הפרורם בעייה של חומר חקירה העולה מפעילות משותפת של הצבא והמשטרה לצורך התמודדות בהעברות סמים לאורך הגבול. במהלך הפעילות הזו נוצרים חומרים שונים על ידי הצבא, והשאלה היא האם מדובר בחומר חקירה, שיש להעבירו לידי ההגנה.

באשר לתצפיות הנערכות על ידי הצבא – פעילות זו פחות סודית משהיה מקובל פעם. הצבא מעביר לפרקליטות סרטונים, הללו מצונזרים ומועברים לידי ההגנה. על אופני צילום סודיים נוספים – יש שקצין מוסר את מראה עינו מסרט הצילום, ועדותו מתקבלת כראייה בבית המשפט. השופט פוגלמן אף אישר את החסיון על אופן הצילום. עלה בדיון, כי אין מדיניות אחידה באשר לאינטרסים לחיסוי האמצעים השונים. על כל פנים - **הדיון העיקרי נסב סביב רשתות הקשר של הצבא.**

במהלך מבצע משותף כאמור בין הצבא למשטרה – מבצע שעשוי להימשך מספר ימים - מופעלות רשתות הקשר הצהליו"ת כל העת. הרשתות מופעלות ומוקלטות. אך איש – לא הצבא, לא המשטרה ולא הפרקליטות – אינו מקשיב להן.

יש סמל מבצעים, שמחויב לרשום בזמן אמת כל דיווח המגיע אליו בקשר בתוך יומן מבצעים. מובן שהוא רושם רק חלק מן המלל העצום המועבר בקשר – מלל, שחורג בהרבה מן המלל הנוגע ישירות לעסקת הסמים. בנוסף, יש הרבה מילות קוד שצריך לצנזר. ככלל – אותו חלק ביומן המבצעים שנוגע לעסקת הסמים מועבר לידי ההגנה.

השאלה היא מה דינו של חומר ההקלטה.

בדיון נשמעה דעה שראתה גם בחומר המוקלט ברשתות הקשר חומר חקירה לכל דבר ועניין, שהרי הצבא במקרה שכזה מתפקד כגוף חוקר. מאידך גיסא, נשמעה דעה הפוכה, לפיה החומר בוודאי אינו חומר חקירה, שכן הוא לא נאסף ולא צריך להיאסף בידי הגוף החוקר העיקרי – קרי, המשטרה.

מרבית המשתתפים ניסו למצוא דרכים משפטיות לטעון, כי אין מדובר בחומר חקירה בשל שוליות החומר, היקפו הנרחב וסודיותו.

סוכם, כי לכאורה המדובר בחומר רלוונטי לאישום. גם העובדה שאנחנו כן מוסרים את יומן המבצעים (למעט חלקים מצונזרים או בלתי רלוונטיים) – יומן, שהוא שיקוף של חלק מן המלל ברשת הקשר – מעידה על ראייתנו את החומר כרלוונטי. ממילא אין מקום לעמדה "קיצונית" שלפיה פשיטא, שאין המדובר בחומר חקירה.

עם זאת, הוכרע כי קיימים כלים משפטיים בפסיקה הנהוגה כעת, המאפשרים לבסס טיעון, שאין מדובר בחומר חקירה:

א. גישת האיזון: על פי הפסיקה כיום ההכרעה באשר לגדרו של חומר חקירה אינה רק שאלה עובדתית, אלא היא תלויה איזון נורמטיבי. האיזון הזה חל גם על החוקר התופס את החומרים בעת החקירה.

ב. שאלת ההיקף: במסגרת האיזון, וכשהראה מהכרעת בית המשפט בנושא של האזנות סתר, יש להביא בחשבון את ההיקף העצום של ההקלטות ברשתות הקשר. העמדת אדם (חוקר) שיאזין לכל הנאמר ברשת במסגרת ימים של מבצע אינה סבירה.

עם זאת, קיימת בקרה רצינית על המלל ברשת. מסתבר שסמל המבצעים ישכיל להעלות על הכתב את עיקר הדברים הרלוונטי. במקרים שבהם תזדקק לעין בעייה כלשהי ברישום ביומן המבצעים, במקרים נדירים שכאלה – ניתן יהיה להאזין לאותו מקטע ברשת. ג. אינטרס הסודיות: הדעת נותנת שחשיפת הרשת הצהליית תפגע פגיעה של ממש באינטרס הסודיות של הצבא. אינטרס זה חייב להילקח בחשבון במסגרת האיזון של הגדרת חומר כחומר חקירה. ד. שוליות החומר: בהינתן יומן המבצעים שמתעד את עיקר הדברים, נראה כי הקלטת המלל החי מצוייה בפריפריה של החומרים.

ניתן איפוא לבסס טיעון לפיו באיזון הכולל - מדובר בחומר שלא נתפס; שיש בקרה מה תוכנו (ולכן לא מדובר ב"קופסה שחורה", שאין לדעת מה יש בתוכה); שהוא בפריפריה של הראיות; שהיקפו גדול ורחב ביותר; שבדיקתו תטיל עומס אדיר על המשטרה, הצבא, ביהמ"ש, הסנגוריה – אין מדובר בחומר חקירה. באשר לטענה, כי ביחס לראיה הטובה ביותר – התשובה היא, שכשרוצים להגיש ראיה, היא צריכה להיות הראייה הטובה ביותר; אבל אין חובה לתפוס את הראיה הטובה ביותר.

החלטת המשטרה שלא לתפוס את החומר של רשתות הקשר היא איפוא החלטה נכונה וסבירה, שאין בה פוטנציאל של ממש לעיוות דין ושניתן להגן עליה בבית המשפט באמצעות כלים משפטיים קיימים.

(2) חומר במרכז להגנת ילדים (ישיבה מיום 22.11.11)

חומר זה נתבקש לאחרונה בתיק המתנהל בפמ"מ. רונית עמיאל מסרה, כי המשטרה אוספת לתיק אך ורק את חקירת הילד עצמו. היא אינה תופסת את כל יתר החומרים המצטברים במרכז להגנת הילד בתיקו של אותו הילד אגב חקירתו – תרשומות אם הבית על שיחות עם ההורים או עם הילד; תרשומות העובדת הסוציאלית; וכיוצ"ב.

שוקי ביקש משלומית לברר מה הכללים של המשטרה בהקשר שכזה. מתי אוספים חומרים שכאלה מן הפריפריה של החקירה ומתי נמנעים מכך.

הבירור מעלה, כי ההנחה הבסיסית הברורה בהקמת המרכזים להגנת ילדים היתה כי למעט חקירת הילד – כל יתר החומרים שנאספים במרכז אינם, ככלל, בגדר "חומר חקירה". הגורמים הטיפוליים השונים – אם הבית, העובדת הסוציאלית, ויתר העובדים - לא היו מסכימים להשתתף בהקמת המרכז ובהחזקתו לו התנהלותם היתה נתפסת כיצירת "חומר חקירה". מבחינתם הם עושים עבודה טיפולית, שמאפשרת את החקירה, אך אינה חלק ממנה.

נראה, שכלל זה – הגיונו בצידו. מראש מדובר בחומר פריפריאלי, וקיים אינטרס ציבורי מובהק שנוגד את מסירתו. כלל זה אינו שולל כמובן את האפשרות, שבתיק מסויים תפנה ההגנה למסמך מסויים שנוצר במרכז, ולאחר בדיקה ימצא שיש בו כדי לסייע להגנה.

(3) חומר חקירה והאזנות סתר(3.1) סוגיות שונות שעלו בהקשר של האזנות סתר

1. **הערה ביחס לתיק כוכב הצפון** (ישיבה מיום 17.5.10) – בין שיחות נוגעות לרלוונטיות: תחילה סווגו שיחות מסויימות מתוך האזנות הסתר כשיחות נוגעות בלבד. לאחר שנהפך עד מסויים לעד מדינה – הפכו השיחות להיות רלוונטיות. לכן צריך היה לשנות שני דברים: א. צריך היה להעביר את השיחות במלואן. ב. צריך היה לעדכן את הסיווג בדפי ההפקה. מדובר בתיק פרטני, אך הסיטואציה קיימת, ויש להיות ערים לחובה לעדכן את סיווג השיחות ככל שישנה התפתחות רלבנטית בחקירה.
2. בתיק בטחוני בוצעו ע"י המשטרה האזנות סתר לעשרות אלפי שיחות (ישיבה מיום 28.7.10). האחריות על עמדות האזנה היו על השב"כ. בהמשך הוברר, כי מלבד ביצוע ההקלטה עצמה, השיחות לא שוקלטו לפי הכללים ולמעשה אין תיעוד ראוי של דפי ההפקה. הפרקליטות הורתה למשטרה לעבור מן ההתחלה על כל השיחות – שחלקן הגדול נמצא רלוונטי – לשקלט ולהוציא דפי הפקה כדרוש. במשטרה סירבו לכך בשל ההיקף הנרחב, והציעו, בין היתר, לשקול אפשרות להעביר להגנה את החומר כפי שהוא. לטענתם, העבודה הנדרשת תארך כשנת עבודה של אדם אחד. הובהר למשטרה, כי עמדתם אינה הולמת את עמדתנו העקרונית בנושא. בין היתר, כוללים חומרים של האזנת סתר גם חומרים הפוגעים בפרטיותם של צדדים שלישיים. לא יעלה על הדעת, להעביר להגנה חומרים לא רלוונטיים לאישום, שאף פוגעים בפרטיותו של מאן-דהוא אחר. המשטרה אף עלולה להיתבע בהליכים אזרחיים על העברת חומרים שכאלה. בנוסף לכך, ישנה בעייתיות קשה להעביר חומרי חקירה להגנה בלי שהתביעה בחנה את החומר. בהקשר זה צויין, כי אין זו הפעם הראשונה שבה אנחנו נאלצים לחזור לאחור – להקלטה.

(3.2) האזנות סתר – מיון, העברה ופיקוח על דפי ההפקה

נושא זה נדון במהלכן של ישיבות רבות כמפורט להלן:

מתוך ישיבה מיום 22.7.10:

בעקבות דו"ח מבקר המדינה בנושא האזנות הסתר - התחדדה שאלה באשר לחובתנו כפרקליטים לעיין בדפי ההפקה של האזנת הסתר. בעבר עלה, שאין נוהל פרקליטותי; יש נוהל משטרתי שעוד לא הוטמע. השאלה היא מה עכשיו?

אפרת ברזילי – שהופיעה בתיקים העיקריים בנושא זה - חושבת שהפרקליטות חייבת להכיר בחובתה לעבור על דפי ההפקה. לדידה, זו הייתה ההנחה בהופעות בפני בית המשפט העליון. שוקי חושב שיש כל מיני סוגים של מעבר על הדפים. ההכרעה בנושא תתקבל בדיון שיתקיים אצל פ.מ. לקראת הדיון נשאלו נציגי המחוזות בישיבה, כיצד פועלים אצלם הלכה למעשה:

א. מח"ש – המשטרה מעבירה את דפי ההפקה המלאים. ברם, אי אפשר ללמוד מהם כלום. ממילא, הפרקליטים אינם עושים בזה כלום.

ב. המחלקה הכלכלית – כנ"ל. קרי, מקבלים אך לא קוראים.

ג. ת"א – דורשים ומקבלים דפי הפקה. הפרקליט המטפל מקבל את זה כשהוא כבר מכיר את חומר החקירה. לכן הוא עובר על הדפים. יש מקרים שפרקליטים חוזרים למשטרה, ומבקשים לשנות את הסיווג, לאחר שהם מבקשים לשמוע את השיחה.

ד. חיפה – מקבלים את דפי ההפקה, אך לפרקליט אין מה לעשות בהם.

שוקי שואל את אלעזר אם מצויינים שמות על השיחות הלא רלוונטיות בדפי ההפקה. אלעזר: בשיחות הלא רלוונטיות אין שמות. זה בא להגן על הפרטיות. מצויין רק מועד השיחה, משכה, ומה נושא השיחה. עולה איפוא, שגם אם מוטלת על הפרקליטות חובה לעיין בדפי ההפקה – קשה מאוד לראות מה התועלת בעיון זה נוכח הנתונים שנמצאים בדפים אלה.

לאחר הפצת הסיכום הסתייג רפי לוי מן המסקנה דלעיל. לדבריו, אף אם לא מופיעים פרטים מספיקים לגבי שיחות המוגדרות כ"לא רלוונטיות", עדיין קיימת ההבחנה בין שיחות "נוגעות" לבין שיחות "רלוונטיות" – וביחס להבחנה זו יש מקום לבקורת הפרקליט על מיון המשטרה. גם פרטים - כמו יוזם ההתקשרות, מקבלה וכן מספר מילות מפתח ביחס לשיחה - מסייעים לבקורת.

נמצא איפוא, שמידת התועלת מעיון הפרקליט בדפי ההפקה שנויה במחלוקת, והיא תיבחן בהמשך בהליך המנוהל על ידי פ.מ.

מתוך ישיבה מיום 28.7.10:

בהמשך לדיון בישיבה הקודמת בנושא דפי הפקה של האזנות סתר - עולה כי התמונה מורכבת מכפי שעלה בישיבה הקודמת. מתברר, כי בפועל אין אחידות באופן שבו מפורטים הדברים בדפי ההפקה, זאת למרות קיומם של הנחיות משטרה מפורטות בענין.

ככל שמוצאים דפי הפקה מפורטים יותר – וכך, נעשה לאחרונה אצל חלק מן היחידות - ניתן, לכאורה, לעשות בהם שימוש משמעותי. ביחס לדפי הפקה אחרים לא ניתן לעשות דבר מעבר ליציאת ידי חובה בעצם קבלתם.

כמפורט בישיבה הקודמת, הסוגיה תלובן ותוכרע במסגרת הליך המנוהל על ידי פ.מ.

מתוך ישיבה מיום 31.3.11:

בישיבה השתתפה ענת סיגל, יועמ"ש סיגנט, והיא נתנה סקירה כדלקמן:

1. סקירה "הסטורית" באשר לועדות השונות שהוקמו בנושא, ובאשר לנהלים המשטרתיים שהוצאו בעקבות עבודת הועדות או במקביל אליהן.
2. ב"הלכת זאבי" - בש"פ 2043/05 מדינת ישראל נ' גד זאבי - נקודת המוצא לבחינת חומרי חקירה מהאזנות סתר היא סעיף 74. שלוש הקטגוריות שצריכות להיבחן בעניין זה:
  1. שיחות שהתגלו באקראי, שיחות חולין - אינן נכללות בגדר ס' 74, וממילא אין חובה להעבירן.
  2. שיחות שאינן רלוונטיות לאישום, אך יש להן נגיעה כלשהי אליו – יש להכניסן לתוך רשימת החומר שנאסף, תוך ציון תמציתן.
  3. שיחות רלוונטיות לאישום – יש להעביר להגנה במלואן.
3. מסוף שנת 2005 נותנת מערכת הפקת השיחות מענה טכנולוגי להלכה הזו. כל שיחה שמופקת מקוטלגת לאחת מחמש קטגוריות:

1. שיחה רלוונטית
2. שיחה נוגעת
3. שיחות חולין
4. שיחות אינטימיות
5. שיחות חסויות
4. המערכת מאפשרת לשמור את המידע והנתונים לגבי כלל השיחות שהתקבלו בה.
5. לפרקליטות נמסרים, על פי הנחיית המשטרה, דפי הפקה מלאים – דהיינו, כל השיחות לפי הקטגוריות - כדי לאפשר בקרה.
  - דף ההפקה כולל את סוג ההתקשרות, מועדה, יוזמה - אם יש זיהוי - והערה.
  6. אחרי שהפרקליטות מאשרת את הסיווגים, מכינים רשימת דפי הפקה לסניגור, שהיא מצומצמת.

דיון

- א. עלתה שאלה עובדתית – האם ברובריקה של "הערה" כותבים את נושא השיחה, כאשר מדובר בשיחות חולין, שקוטלגה לכתחילה כלא רלוונטית.
  - ענת מסרה שבשיחה שכזו מציינים בקיצור את נושא השיחה.
  - אחרים טענו, שככלל לא רשום דבר ב"הערה" מעבר ל"שיחות חולין".
- ב. בהקשר זה עלתה השאלה המשפטית האם מותר וראוי לפרט מעבר ל"שיחות חולין".
  - נשמעה דעה שאסור לעשות כך, שכן שיחה כזו נתפסת כשיחה שכלל לא נאספה על ידי החוקרים; ממילא אין מקום לפרט דבר בעניינה, בשל הפגיעה בפרטיות.
  - דעה אחרת גרסה, כי ראוי לרשום רישום קצר, כללי ותמציתי גם לשיחות חולין, כדי לאפשר לחזור לחומר הזה עם התפתחות החקירה, ושינוי הראייה והכיוון עקב כך.
  - יתר על כן, הלכת זאבי מחייבת בקרה ופיקוח מצד הפרקליטות והרישום הכללי מסייע בכך.
- ג. בהתאם לעמדה האחרונה קיים פער בין הגדר המשפטי של החומר – לפיו, הוא לא נאסף כלל – לבין המציאות, שהוא בידינו.

ד. בהקשר הנדון אף עלתה השאלה הנורמטיבית – קרי, מה החובה המוטלת על הפרקליט המטפל בתיק בהקשר של בקרה על הפלטים ועל שיחות החולין.

שוקי :

יש פה שתי שאלות קשורות :

1. האחת – מה מפרטים ברובריקת ההערה. על פי מה שהוצג – מפרטים קצה חוט, שעשוי להוות כלי עזר לפרקליט בשלבים מאוחרים של התיק, כל עוד אין בכך פגיעה בצנעת הפרט.
נושא זה כבר נכתב בנוהל ואושר.
2. השניה – האם אכן צריכה הפרקליטות לקבל את דף ההפקה המלא, כאשר זה לא חומר חקירה.
גם בהקשר זה כבר יש נוהל שאושר בפרקליטות. הדבר נעשה בעיקר לצורך בקרה. בפרשת רמון התחדדה השאלה הזו, וצוות בדיקה של הפרקליטות הגיע למסקנה, כי אכן יש נוהל משטרתי, שלא הוטמע בפרקליטות, וחלק מהפקת הלקחים היה הצורך להטמיע את הנוהל.
ניתן עדיין לשאול אם הבקרה של הפרקליטות היא ישימה ואפקטיבית.
3. לדור ביקש להעמיד למבחן את חובותיו של פרקליט על פי הנוהל המשטרתי. לטעמו, יש לבדוק, האם הנוהל המשטרתי אכן מתאים לעבודת הפרקליטות – הן מבחינת יעילותו והן בכל הקשור לעומס העבודה שהוא מטיל על הפרקליט. כן יש לבחון, האם אין פה מהלך שנועד להגן על המשטרה. אפשר שאת הבקרה יש לממש בדרכים אחרות, ולא על ידי מעבר על רשימת שיחות החולין שהופקה.
נושא זה יידון בישיבת פרקליטי מחוז הקרובה.
4. על כל פנים ברור, שכלי העבודה העיקרי של הפרקליטות הוא הרשימה המצומצמת יותר – רשימת השיחות הרלוונטיות והנוגעות.

הערה נוספות

החומרים היום מועברים בקבצי אקסל. קל לערוך חיפושים וחיתוכים. עובדה זו יחד עם הראייה המשפטית של הפרקליט, מאפשרת לו, לא אחת, לשנות סיווגים של השיחות.

צביקה, מיחידת סיגנט להב – מתאר את תהליך העבודה וכן בקרה אפקטיבית של פרקליטים :

1. עיקר העבודה בהאזנות הוא הכנת דפי ההפקה. בקרה על מיון ההתקשרויות מתקיימת תוך כדי ההאזנה, על ידי מערך החקירות; וכך נעשים תיקונים.
2. על פי הנוהל חייבת להתקיים בחינה שבועית לפחות, כדי לראות אם יש סוגיות חדשות המצדיקות שינוי סיווג בעקבות חומרים חדשים שהתקבלו, התמודדות עם שאלות שעלו וכיו"ב.
3. לקראת סוף החקירה נקבעים סיווגים אחרונים, ובשלב זה מבקשים להכין את החומר להעברה לפרקליטות. החומר שמועבר לפרקליטות בשלב הראשון הוא של שיחות נוגעות ורלוואנטיות – גם שמע וגם פלט הפקה, וכן פלט הפקה מלא של כל ההתקשרויות, כולל החולין, לצורך בקרה.

4. הפרקליט בוחן את הפלט המלא, בהתאם לדברים שעלו לו כשעבר על התיק או במהלך הדיון המשפטי, ופעמים רבות מגיעות פניות מפרקליטים לתמלל שיחות שלא תומללו קודם.
5. יכול להיות גם תהליך הפוך, שבו שיחות שסווגו על ידי המשטרה כרלוונטיות, הופכות להיות בלתי רלוונטיות בעקבות הגשת כתב אישום מצומצם יותר מהחשדות המקוריים.
6. לשון אחר - מדובר בפלטים דינאמיים.
7. פלט הפקה לסניגוריה – שיחות רלוונטיות מועברות מתומללות; שיחות נוגעות מגיעות כרשימה שכוללת שמות הדוברים, מועד ותוכן כללי.
8. על שיחות בלתי רלוונטיות ניתן ללמוד מהמספרים הרצים.

ענת – חובות התיק

1. הנהלים מדברים על הבחנה בין תיק חקירה לתיק מודיעין. בהאזנה רגילה - שבה אין שום דבר מיוחד לגבי הצו (לא נדרש חיסיון על עצם ההאזנה) - צריך לתיק בתיק החקירה את הבקשה ואת הצו ללא הנימוקים, את התמלילים הכתובים ואת דיסקי השמע. בתיק המודיעין יתווקו דפי ההפקה המלאים ונימוקי הבקשה להאזנת סתר.
2. בהאזנות מיוחדות – כאשר רוצים לחסות את עצם ההאזנה או את הצו - מתייקים גם את הצו בתיק המודיעין, ונותנים אינדיקציה לכך בתיק החקירה.

המשך הדיון ומעין סיכום שלו

1. האם עלינו לעבור פיסית על כל דפי ההפקה? שמא די בבדיקה מדגמית או בדרך של שאלות למשקלטים?
2. הלכת זאבי הטילה על הפרקליטות אחריות, שספק אם היא ישימה. כדי ליישמה כראוי יש צורך בפירוט נושא שיחות החולין.
3. דעה הפוכה: לא ראוי כלל לפרט את שיחות החולין, שאינן בגדר חומר חקירה, בשל הפגיעה בפרטיות. לשם בקרה על טיבה של השיחה די במתן סימנים, שאינם פירוט התוכן שלה. כך, ראוי לעשות, אלא אם קיימת אינדיקציה שמצדיקה לפרט את התוכן.

מתוך הישיבה מיום 29.5.11:

- ענת סיגל** – מציגה את תוצאות בדיקתם את סוג הבקרה של פרקליטים על דפי ההפקה – בדגש על שיחות החולין.
- באופן כללי, סוג הבקרה משתנה מפרקליט לפרקליט. יש יסודיים יותר ויש פחות. היסודיים מתלוננים על תשומות עצומות. מדיר שינה מעיניהם בגלל הלחץ (תיק רמון). סוגי בקרה שעלו:
- א. מעבר דקדקני על כל הפלטים על רקע כל חומר החקירה. בקשות לתמלל שיחות שונות בהתאם לפרטים מוכמנים, למילים חשודות מסויימות. התוצאה: עשרות שיחות שסווגו לכתחילה כשיחות חולין הפכו לרלוונטיות.

- במקרה זה נמצא שעבודת החקירה היתה כושלת, וקצין החקירה התחייב לחדד את הנהלים.
- ב. הזמנת המשקלטים אל הפרקליט. מעבר יחד איתם על דפי ההפקה תוך רענון זכרונם. בעבודה המשותפת נוצרת נוסחה לשינוי הסיווגים של השיחות.
- ג. מעבר דקדקני על השיחות הנוגעות. באשר לשיחות החולין – ככלל, סומכים על המשטרה.
- ד. האזנה לכל שיחות החולין. כך נעשה בתיק שבו ההאזנה היתה ממוקדת בחשוד א, ולאחר מכן השתנה הפוקוס לחשוד ב'. שוקי: באחריות החוקרים – לשנות את הסיווג עקב שינוי ביעדי החקירה.
- ה. מעבר על מילים ומושגים המופיעים בהערות של שיחות החולין, כדי לשוב ולבדוק שיחות שכאלה. הבעייה: לא תמיד נרשמות הערות.
- ו. בקרה מדגמית והאזנה לחלק משיחות החולין. פרקליט שעשה כך גילה פשלות רבות.

ענת –

אם אמנם המצב הוא, שלא נרשמות הערות ביחס לשיחות החולין – אזי יש בעיה ביחידות ההאזנה. בהנחה שההערות נכתבות כפי שצריך – נראה, שיש בסיס לבקרה של הפרקליט באמצעות מילים שעולות בהערות וחיתוכים בהתאם לכך.

שוקי – מזכיר שוב את הויכוח:

דפי ההפקה – עמדה אחת היא, שיש בהם מידע שעשוי לסייע לבקרה, מידע שראוי לנצלו; עמדה אחרת היא, שהערך המוסף שלהם אינו שווה את המעבר עליהם בשל התשומות העצומות. לכאורה, מדבריה של ענת עולה, שניתן לבקר את פעולת החוקרים באמצעות דפי ההפקה - א. מושגים שעולים מתוך ההערות. ב. מספרי טלפונים של אנשים שעולים.

מתוך הישיבה מיום 21.9.11

סיכום סוגיית דפי ההפקה של האזנות סתר

הוזכר שוב הויכוח בין שוקי ללדור באשר לצורך בהעברת כל דפי ההפקה לבקרה על ידי הפרקליט המטפל ולאפשרות של האחרון לבצע בקרה של ממש. כזכור, בהתאם לנוהל המשטרה מועברים כל דפי ההפקה באשר לסך השיחות המואזנות – לרבות אלה שסומנו כלא רלוונטיות - לפרקליטות, כחלק מן הבקרה על עבודת המשטרה. נוהל זה אף הוצג בבית המשפט. לדור וחלק מפרקליטי המחוזות מביע הסתייגות מן החובה של הפרקליטות לעבור על דפי ההפקה ומן התועלת שבבקרה כזו. שוקי לעומת זאת סבור, כי ניתן לערוך בקרה ברמה מסויימת על החומר, אף אם אין מדובר במעבר או בבקרה שיטתיים, וכי יש אפקטיביות בבקרה שכזו. שוקי ביקש מענת סיגל לנסח מסמך – על פי אילו פרמטרים ניתן לעבור ולנתח את החומר באמצעות דפי ההפקה. לאחר קבלת המסמך ובהתאם לו צריך יהיה להנחות את הפרקליטים.

לדברי ענת, הוקם במשטרה צוות שדן בנושא. חיים ויסמונסקי מן הפרקליטות קשור לצוות. אמור להתקיים דיון אצל ראש אח"מ בזמן הקרוב, ובנסיבות אלה מבקשת ענת לחכות עם ניסוח המסמך האמור להמלצות הצוות.

(3.3) האזנות נפח ותיעוד וידאו (ישיבה מיום 26.6.11)

רקע הדיון – דסק חב"מ שבו היה זיכוי. עושים הפקת לקחים - בין היתר, בנושא של האזנות נפח. **האם מוחלים כללי הלכת זאבי? איך הדברים מועברים לפרקליטות?** מיכל – בזאבי עצמו חלק מן ההאזנות היו האזנות נפח. ביהמ"ש לא אבחן בין לבין האזנות סתר אחרות.

ענת:

בהאזנות נפח יש מקום לשפר את ההנחיות. על פי הנהלים – נוהל 312 - האזנה מיקרופונית היא האזנת סתר לכל דבר. החלק הטכני באחריות יחידת המ.ט. חלק ההפקה – באחריות יחידת הסיגינט. הפגיעה בפרטיות גדולה בהאזנת נפח – לכן צריך לתת לכך ביטוי בבקשה. אם הבקשה כוללת גם וידאו – צריך להתייחס לכך בבקשה - היכן תוצב המצלמה. כל שלב של יישום ההאזנה חייב להיות מתועד. מספר הבקשות להאזנת נפח – כ-100 בקשות בשנה. לעומת 2000 בקשות להאזנות סתר טלפוניות. מספר הבקשות הנענות – עוד פחות. [באנגליה – יש האזנות סתר, אך הן אינן קבילות בכלל בביהמ"ש. אם יש משהו לטובת ההגנה – ככל הנראה, לא ינהלו את התיק.] ביחס לתיעוד וידאו – ההיערכות לכך מורכבת עוד יותר. יש 5 – 6 מקרים בלבד. הליך ההפקה שונה משתי סיבות: ההאזנה מתבצעת בזמן אמת 24 שעות ביממה. כל האזנה דורשת אישור של רמ"ח איסוף וטכנולוגיה. הכל נרשם ומתועד. ההאזנה מתבצעת ביחידת הסיגינט. יש שני יומנים שממלאים אותם באופן ידני. ביומן המידע המלא רושמים את מה שהמפיק רואה בזמן אמת. הוא כמובן עלול לפספס. ביומן הזה נרשמות גם תקלות טכניות. בד"כ יש גם יחידות עיקוב – גם זה יירשם. ביומן הזה יש גם חומר חקירה וגם שיטות ואמצעים. מחשש לחשיפת השיטה – יש גם יומן נוסף – **היומן הטכני, שמועבר לרשות הסניגור.** ביומן הטכני לא יופיע נתק, למשל, אלא הפעלה מחדש. הסניגור לא ידע שהיתה תקלה טכנית דווקא.

בנוסף – הסניגור יקבל תמלילי שיחות.

ענת – אין סיווג של החומרים בהתאם להלכת זאבי.

שוקי: מתי אנחנו עושים בדיקות של רלוונטיות?

ענת – בד"כ יש עוד האזנה אחורנית, מישהו שמכיר את התיק, והוא זה שצריך לדלות את השיחות הרלוונטיות ורק אותן הוא מתמלל.
 כרגע לכאורה לא עושים כלום בשיחות הנוגעות.
 אלעזר – מסתבר שיתמצתו את השיחות הנוגעות.
 איך זה עובר לפרקליטות?
 יש מסמכי המ.ט. – שעליהם מוציאים חסיון.
 על היומן המלא – חסיון.
 מקבלים יומן אחד.
 תמלילי השיחות, ודיסק השמע והוידאו.
ענת – צריך לתת מענה מוסדר יותר להאזנות הנפח.
 ראוי שהליך ההפקה יהיה בקובץ אקסל, ולא באמצעות יומן ידני.
 כך ניתן יהיה לעשות פילוחים.
 ברמה המהותית צריך להכניס עוד עמודה שעניינה סוג השיחות.
 דהיינו, צריך להפיק דפי הפקה כמו אלה של האזנת הסתר.
שוקי – צריך להקביל את דרך הטיפול להאזנות סתר: המשטרה היא זו שאוספת וממיינת. לכן יש גם בדיקה שנייה, שנעזרת גם ביומן שנרשם.
 אנחנו לא רוצים שהפרקליט ישמע את הכל.

ענת –

- * יש מקרים של תיעוד וידאו בלבד ללא האזנת סתר.
 למשל, ברשות הרבים. מעט מקרים כאלה.
 לגבי זה אין הסדרה ברורה. נכנסות דמויות ולכן יש קשיי זהוי. אולי רק פרקליט בסוף הדרך עשוי לזהות.
- צריך להגדיר מה מצופה מן המשטרה בשלב ההפקה.**
- * יש מקרים שבהם מבצעים תיעוד וידאו און-ליין ללא הקלטה לצורך הבטחתו של שוטר.
 הכלל הוא שלא מנציחים פעולות של שוטר.
 לכן צריך להחריג את זה מן הכלל של הפקה.
 עדיין צריך למצוא דרך לתעד את זה – שהיה עד נוסף לארוע.
 רונית מציעה להקליט את זה ולחסות את זה.
 ההנחייה שהוצאה –
 אין צורך להקליט. אך חובה על השוטר לתעד את העובדה שהוא היה במקום בזמן.
 ככל שצריך – יוצא חסיון.
 זה לא כלי ראיתי זה כלי הבטחתי.
- * ביחס לבעלי חסיון בהאזנת נפח – נניח, האזנה בבית החולים – הרופא נכנס ויוצא.
 המאזין מוריד את האוזניות. ככל שזה בוידאו חוזרים להאזין כשבעל החסיון יוצא.
 הערה על כך ביומן.
 אם מתברר בדיעבד שזו שיחה חסויה – זה בכל זאת יישאר ביומן המלא.

תהליך יישום ההתנהלות ביחס להאזנות נפח הוא איטי.

(3.4) האם הבקשה לצו להאזנת סתר - לרבות נימוקיה, ונספחיה הם חומר חקירה?
(ישיבה מיום 22.11.11)

* התשובה לשאלה זו – על פי מסורת העשור האחרון – היא חיובית. במסגרת השאלה, אם הצו הוצא באופן חוקי, מבקשת ההגנה לבחון גם את אותנטיות הבקשה ואת תום הלב של החוקרים בהגשתה. לשם כך, עליה לעיין בבקשה על כל נימוקיה ונספחיה. כל אלה נתפסים בגדר חומר שעל התביעה למסור להגנה, אלא אם הוצאה תעודת חסיון. כך, בהסתייגות אחת:

כאשר מדובר בהאזנת סתר **מתיק אחר** די – במסגרת האיזונים, ובהתחשב בחזקת תקינות המעשה המנהלי – בהעברת הבקשה והנימוקים. אין צורך להעביר גם את הנספחים לבקשה שהוגשה, כאמור, בתיק אחר.

* מיכל סייבל העלתה את היעדר הקוהרנטיות בהכרעה המסורתית האמורה, לעומת הנוהג באשר לצווים אחרים – צו חיפוש, למשל - שבעניינם איננו מוסרים את הבקשה על נימוקיה ונספחיה.

(3.5) היש להוציא תעודת חסיון על כל האזנת סתר שלא הניבה פרות?
(ישיבה מיום 22.10.12)

שוקי: בשל הרגישות של האזנת הסתר, הוחלט שככלל, אין להוציא תעודת חסיון על עצם קיומה של האזנת סתר, אלא אם כן יש אינטרס ספציפי, בתיק מסויים. ההכרעה באשר לפעולות עיקוב שונה. פעולת עיקוב שלא הניבה תוצרי חקירה ממשיים - - אפשר להוציא לגביה תעודת חסיון. זה אמצעי יותר נדיר, יותר מתוחכם, ראוי לשמור אותו בערפול.

(3.6) מערכת האזנה לתיק"ן (תקשורת נתונים) (ישיבה מיום 6.5.12)

חיים ויסמונסקי, ממונה ידע, חקיקה, משפט וטכנולוגיה בפרקליטות המדינה, סקר מערכת חדשה של משטרת-ישראל להאזנת סתר לתיק"ן (תקשורת נתונים). המערכת נרכשה על-ידי משטרת-ישראל מחברת Verint ועברה התאמות לצרכים המיוחדים של המשטרה, בראשם הצורך להעמיד תוצרי האזנה קבילים ומהימנים מבחינה ראייתית.

המערכת החדשה עתידה לפעול במשטרה במסגרת היחידות המחוזיות, כאשר הפיקוח המקצועי הוא של מחלקת הסיגינט במטא"ר. חיים, בהנחייתו של שוקי, עסק בחודשים האחרונים בבחינת המערכת ובאישורה, ועל כך ניתנה סקירה לפורום.

חיים סקר את מאפייני תקשורת הנתונים באינטרנט בשונה ממאפייני תעבורת הטלפוניה, כן הסביר על יכולות המערכת החדשה כמו גם על מגבלות יכולותיה. עוד הוסבר, כי במסגרת יחידת זמן נתונה, מערכת האזנת הסתר לתיק"ן תקלוט כמויות מידע העולות באופן משמעותי ביותר על כמויות המידע שייקלטו בהאזנת סתר לטלפונים.

מבחינת נוהל הפקת תוצרי האזנת הסתר לתיק"ן - הוסבר כי המידע העובר באינטרנט מתחלק לשניים: *האחד*, גלישות באינטרנט לצורך צפייה באתרי Web (לדוגמה, צפייה באתר Ynet); *השני*, כל שאר השימושים באינטרנט, בעיקרם שימושים לצרכי תקשורת (סינכרונית וא-

סינכרונית, כגון דוא"ל, צ'אטים, פורומים, אתרים חברתיים כפייסבוק, שיחות ב-VoIP (כסקיפ) ושימוש במנוע חיפוש.

בכל הנוגע לקבוצה השניה של המידע - כאן ניתן כעיקרון לדבר על הקבלה מסויימת לעולם הטלפוניה. לעומת זאת, בכל הנוגע לקבוצה הראשונה של המידע, ההקבלה לעולם הטלפוניה היא רק מבחינת המסגרת החוקית של חוק האזנת סתר החולשת על שתי הסיטואציות, אולם מבחינת הרציונלים של פס"ד זאבי, אין הכרח לראות בקבוצה זו ככזו המחייבת את המשטרה לערוך סינונים ומיונים של התכנים בדומה לנעשה בעולם הטלפוניה. הקבוצה הראשונה דומה יותר לעולם החיפוש הפיזי, שבו אין חובת תיעוד, פירוט ומיון של המידע שלא נתפס, בעוד שהקבוצה השניה דומה יותר לעולם ההאזנה לטלפוניה, שבו מוחללות חובות כאמור.

עוד בכל הנוגע לקבוצה השניה (שימושים תקשורתיים באינטרנט ושימוש במנועי חיפוש), נקבע כי ככל שבמסגרת הפעלת ההאזנה, מאפיין מפיק התיק"ן את השימושים באתר מסויים כמתאימים לאדם מסויים שאינו יעד ההאזנה (לדוגמה, מפיק התיק"ן מזהה כי כל השימושים בפייסבוק בשם משתמש מסויים הם של בנו של יעד ההאזנה ולא של יעד ההאזנה עצמו), הרי שבתום תקופת איפיון של כלל הפעילות באינטרנט, יוכל מפיק התיק"ן לזנוח את העיון באותו אתר. בהקשר זה, הכירה הפרקליטות בכך שהגם שמדובר במופעים תקשורתיים של האינטרנט, הקרובים יותר לשיחה טלפונית עליה חולש פס"ד זאבי, הרי שנוכח נפחי המידע המואזן, ובהינתן שתקופת האיפיון של התכנים המואזנים הניבה תוצאות חד-משמעיות, ראוי להכיר באפשרות לזנוח המשך האזנה לשימושים מסויים באינטרנט שאינם של יעד ההאזנה. לא זו אף זו, אלא שזניחת המשך ההאזנה תשרת גם מטרות נגדיות של מניעת פגיעה עודפת בפרטיות של צדדים שלישיים על-ידי רשויות האכיפה.

כל תיק ובו האזנת סתר לתיק"ן יכלול את המסמכים הבאים:

א. תעודת עו"צ שתתלווה לכל האזנה ובה הניסוח הבא:

"הדיסקים שנמסרים להגנה ולבית המשפט נצרבו על-ידי אנשי היחידה והם מהווים העתק נאמן של תוצרי תעבורת האינטרנט, שנקלטו ופוענחו בפועל על-ידי מערכת האזנת הסתר, והופקו בקשר עם יעד ההאזנה" (הדגשות שלי – נ.ג.).

ב. תעודת חיסיון של "שיטה ואמצעים" אשר תשונה בהתאמה מהניסוח של טלפוניה לניסוח של אינטרנט. יודגש כי תעודת החיסיון עתידה לחול גם על אופן הפקתם של תוצרי תעבורת האינטרנט, כאשר בגדר הביטוי "אופן הפקתם" גם שיטות המיון והסינון של המידע שנקלט במסגרת פעילות האזנת הסתר.

ג. הפרקליט יקבל דו"ח איפיון בו יצויין האופן שבו מיינה המשטרה וסיננה את תכני תעבורת האינטרנט הרלוונטיים לשיטתה. דו"ח האיפיון לא יועבר לסניגור, אך יוצג לתביעה באופן שיאפשר לה לעמוד על הקריטריונים למיון וסינון המידע הרב ובמידת הצורך – יתאפשר לתביעה לבקש מהמשטרה לתקן את אופן המיון שפעלה על פיו.

שוקי סיכם והנחה כי האזנת סתר לתיק"ן מורכבת ושונה במאפייניה מהאזנת סתר טלפונית או האזנת נפח. יש להכיר בצורך המבצעי ובהצדקה המשפטית לסטות בנסיבות מסויימות מן העקרונות הנוהגים בעקבות פס"ד זאבי ביחס למיון שיחות מואזנות ואופן תיעודן בחומר

החקירה. נהלי העבודה החדשים ביחס להאזנת סתר לתיק"ן ייבחנו שוב כשנה לאחר תחילת העבודה על מערכת האזנת הסתר החדשה.

כל תיקי החקירה שבהם תופעל מערכת זו ילוו בשלב ראשון על-ידי חיים ויסמונסקי לצרכי התייעצות ובחינת העבודה על פי נהלי ההפקה הייחודיים לתיק"ן.

(4) חוק להגנה על עדים (ישיבה מיום 17.5.10)

החוק מעורר בעיות משפטיות ופרקטיות בהקשר של חומר חקירה .

(א) ס' 17 לחוק קובע את תכנית ההגנה לעד. בין היתר, המדובר בהסדרים כלכליים להבטחת רמת חיים סבירה, וכן סיוע במציאת עבודה. התפיסה היא, כי אם לא נבטיח לעד רמת חיים סבירה, הוא לא יוכל לעמוד בתנאי התכנית, וממילא לא יהיה מוגן. לשון אחר, הכסף, הקצבה, שניתנים לעד בהקשר זה הם חלק מן ההגנה ולא טובת הנאה. בהתאם לכך נקבע בס' 17(ג)(2) לחוק כי הקצאת כספים ואמצעים שבתכנית ההגנה לא יראו כטובות הנאה. צריך יהיה לשכנע בכך את בתי המשפט.

(ב) ס' 28 – סעיף הסודיות

I בעייה אחת: הסעיף מנוסח כסעיף סודיות. מה יקרה כאשר יעלה להעיד קצין המשטרה או העד עצמו, והם יישאלו מה קבל העד מן המשטרה. לפי הפסיקה – יש הבחנה בין סודיות, לחסיון לקבילות. אנחנו נבקש מבית המשפט לפרש את סעיף הסודיות כסעיף המחיל חסיון, תוך הפנייה לרע"א 8943/06. נטען, כי אחרת, תסוכל מטרת החוק; שהרי הזירה של החוק היא אך ורק בית המשפט: העד אמור להעיד. אם דווקא בזירה זו לא יהיה חסיון – אין טעם בחוק.

II קיים הבדל בין עד מוגן לבין עד מאויים. ביחס לראשון, עצם העובדה שעד הוא עד מוגן היא סודית - ס"ק (א)(3). לעומת זאת, עד מאויים שאינו עד מוגן – אין לגביו איסור על גילוי הזהות – ר' ס' 30(ה)(1). לכן, הסיטואציה של עד מאויים היא פחות בעייתית: ההגנה יודעת שהוא עד מאויים. היא יודעת איפוא שיש נספח סודי, ובו פרטי תכנית ההגנה שלו. בידיה לפנות לבית המשפט בבקשה לחשוף את תוכנו של הנספח הסודי.

III נערך דיון באשר להליך הנכון לפנייה כזו לבית המשפט. בשונה מהליך שבו מוצאת תעודת חסיון - ששם יש הליך של עתירה לגילוי ראייה – כאן, בעניין עדים, אין פרוצדורה של עתירה לגילוי ראייה. לכאורה איפוא, ניתן לטעון, שביט המשפט יבחן את החלק הסודי במסגרת ס' 74 לחסד"פ. אכן, ס' 78 מוציא מגדר 74 חומר סודי; אך לכאורה, בית המשפט יהא רשאי לבחון האמנם בפרטי ההגנה כלולים רק אמצעים שהם חלק מתכנית הגנה. (דהיינו, בית המשפט לא יוכל לבקר את עצם התכנית

של הרשות להגנה על עדים, אלא אך ורק את מיון החומר: האמנם החומר המסויים שייך לתכנית, אם לאו).

מאידך גיסא – אפשר שענייננו דומה להליכים שבהם מוצאת תעודת חיסיון, ולכן השאלה אינה צריכה להתברר כלל במסגרת 74.

נשמעה עמדה, כי לא יעלה על הדעת שכל שופט שלום יערוך בקורת מנהלית על כל תכנית להגנת עדים. סעיף 74 לא נועד לכך. עדיף בג"ץ, שבו הנאשם יצטרך להניח תשתית כלשהי לטענותיו נגד חזקת התקינות של המעשה המנהלי בעריכת תכנית ההגנה.

העמדה הברורה שלנו תהיה שהסודיות משמעה חסיון. נשארה פתוחה שאלת הפרוצדורה בהנחה שבית המשפט לא יקבל את עמדתנו. שתי האפשרויות - בקורת שיפוטית בהליך לפי סעיף 74 לחסד"פ + זכות ערר. אפשרות שנייה – זה לא חומר חקירה, ולכן ההליך היחיד – תקיפה בבג"צ. מסתבר שההכרעה בין שתי האפשרויות תתקבל בקרוב.

(5) סוגיות שונות בעניין מקורות בתיק

(5.1) העדר מידע ראשוני ביחס לקיומם של מקורות מעורבים בתיק

(ישיבה מיום 11.7.10)

העדר מידע ראשוני ביחס לקיומם של מקורות מעורבים בתיק גורם, לא אחת, לחוסר אפשרות להגיש כתב אישום בתיק.

דוגמא קיצונית בהקשר זה הובאה על ידי אחד מחברי הפורום: בעקבות ארוע עברייני, הועבר תיק המשטרה לפרקליטות.

הפרקליטות נענתה בשלילה לשאלה אם יש חומר מודיעיני – לרבות, ובפרט, מקורות מעורבים. במהלך הימים הבאים שבה הפרקליטות ובקשה – חוזר ובקש – את תיקי המודיעין, וכן בקשה השלמות חקירה.

רק בחלוף שבועיים נודע לפרקליטות, בין היתר - שהמתלונן העיקרי הוא מקור מודיעיני, שהוא הודיע למפעילו לכאורה על האירוע בזמן אמת, שסמוך לארוע היו בין השניים שיחות רבות, שהמפעיל ביקר אצל המתלוננים, שהיו עוד מידעים מודיעיניים רלוונטיים. לכל זה לא היה כל תיעוד בתיק.

עמדת חבר הפורום:

א. ברור שהמפעיל היה צריך לשלוח את המקור להתלונן במשטרה.

ב. הכל היה צריך להיות מתועד בתיק.

ג. הכל היה צריך להיחשף בפני הפרקליטות.

לעמדת חבר הפורום - אם היה בא הרכז, ומספר את סיפורו – קרי, שהוא היה בקשר עם המתלונן בזמן אמת – היה הצוות החוקר מונחה: א. לא להתייחס למתלונן בתיק זה כמקור, אלא כמתלונן. ב. להלבין את החומר.

בדיעבד - כאשר מקור כה מעורב, וכאשר הרכז כה מעורב ואין על כך דיווח – אין אפשרות של ממש להגיש כתב אישום ולנהל את התיק.

(5.2) הצגת אירוע שהעלה שתי בעיות ביחס להפעלת מקורות (ישיבה מיום 28.7.10)

האחת - קיומם של מקורות כפולים ביחידות שונות, והשניה - העדר ידיעת הפרקליטות על היותו של עד מקור, במקרה שלא מסר ידיעות בתיק הספציפי.

האירוע: במסגרת תיק רצח, הסגיר עצמו הנאשם, מספר ימים לאחר הרצח, לידיו של רכז המודיעין של המשטרה באחת הערים. בחקירתו, מסר הנאשם כי כדאי שישוחחו עם "פלוני", ואף חזר על כך מספר פעמים; אך הפרקליטה המטפלת לא עלתה על כך שמדובר במפעיל. בדיעבד התברר, כי יום טרם מעצרו פגש הנאשם את **רכז המודיעין של יחידה אחרת** – אותו "פלוני". יתר על כן, רכז המודיעין "שלף" את הנאשם מביתו לצורך המפגש, ו"שליפה" זו תועדה במצלמה. העניין עלה על ידי ההגנה, שטענה, כי במפגש הזה "בישל" הרכז-המפעיל את הנאשם, ובעקבות כך הסגיר עצמו האחרון למחרת היום. לאחר שהפרקליטות פנתה לחוקר התיק בטענות, ביחס לאמור לעיל, טען החוקר, כי כלל לא ידע על היות הנאשם מקור, מאחר והלה לא מסר מידע בתיק זה.

באמצעות אנשי המשטרה החברים בפורום הובהר:

(א) **ככלל, אסורה הפעלה כפולה של מקורות.**

(ב) **חריג אפשרי לכלל**: מקור המופעל על ידי רכז אחד לצורך שתי יחידות שונות.

(ג) **חריג נדיר ביותר**: במקרים חריגים ביותר, ולצורך נקודתי בלבד, יופעל מקור, המופעל על ידי יחידה מסויימת, גם על ידי **יחידה ארצית**. הפעלה שכזו חייבת בתיאום של מטא"ר. המטא"ר עומדים לבטל אפשרות זו בקרוב.

(ד) **אפשרות של תקלה**: ישנם מקרים בהם רכז מגייס מקור, אשר לא מוסר לו כי הוא מקור של יחידה אחרת. במקרה כזה, כאשר המקור יוזן במערכת, תעלה התראה לפיה האיש הינו מקור של יחידה אחרת - ואז תיאסר ההפעלה השניה. בדרך כלל יעלו על התקלה תוך חודש-חודשיים.

תקלה אחרת עלולה לקרות בשל שימוש בכינויים שונים של אותו המקור. יש מקורות, שהם בעלי אינטרס להיות מופעלים על ידי יותר מיחידה אחת.

(ה) **ככלל, יחידה חוקרת לא תעודכן על כך שעד הינו מקור**, אלא אם המקור מסר מידע על האירוע הנחקר כמעורב בו. כך ראוי, כדי לשמור על המידור והסודיות.

באירוע שהוצג לעיל קרתה איפוא תקלה, כאשר הנאשם היה מקור של שתי יחידות שונות. הערה: בפרקליטות מחוז מיסוי וכלכלה התפתחה פרקטיקה ראויה, לפיה מעבירה הפרקליטות למשטרה את רשימת העדים בתיק, כדי לברר, אם מי מהם הוא מקור משטרתי באותו התיק. **אכן קיימת חשיבות לכך, שהפרקליטות תדע אם אחד המעורבים בתיק שהיא מנהלת הוא מקור משטרתי באותו התיק עצמו.**

הפרקטיקה המוזכרת משתלבת עם פרקטיקה הקיימת גם במקומות אחרים, והיא מותנית בשמירת מידור ראוי.

(5.3) דילמה מתיק (ישיבה מיום 2.12.12)

מיד לאחר אירוע עברייני מסויים הולכים גורמי מודיעין למקור, והלה מוסר גרסה מסויימת. גרסה זו של המקור שוללת אליבי לחשוד, לאחר שהחשוד מסר שהוא שהה בעת הרלוונטית אצל המקור.

מספר ימים לאחר מכן אותו מקור נחקר במשטרה, ושם הוא מאשר את האליבי של החשוד. הולכים אנשי המודיעין למקור – מה עשית? מתחיל דיאלוג בין אנשי המודיעין לבין המקור-העד, בעקבות כך "מתיישר" שוב המקור-העד ושולל את האליבי לחשוד. השאלה היא האם אפשר להגיש כתב אישום. מה החשש?

שהמקור יעלה כעד הגנה ויתן עדות לטובתנו – קרי, עדות ששוללת את האליבי. הבעייה היא, שאנחנו לא נוכל לחשוף את העובדה, שזו לא הפעם הראשונה, שהמקור-העד חוזר בו מגרסתו במשטרה שמספקת אליבי לחשוד, אלא שהוא "בושלי" על ידי איש המודיעין. שוקי:

הטעות הנוראה היא מודיעינית – אסור היה לאנשי המודיעין לחזור למקור לאחר שידעו שהוא עד בתיק.

בהיעדר פיתרון הולם – לא הוגש כתב אישום בתיק המסויים.

(5.4) מושאי חקירה המתגלים כמקורות (ישיבה מיום 21.9.11)

סיטואציות שעולות תדיר:

לאחרונה התברר באקראי בתיק תל-אביבי - תיק של ארגון פשיעה - ש-3 דמויות שהן מושא החקירה, הם מקורות בתיק עצמו. כך, לאחר עבודת חקירה של למעלה משנה.

שוקי: **אסור שמציאות זו תתגלה באקראי**. בעת חקירה – חייבים שמישהו מתוך הצוות יקבל תמונה של המודיעין. הוא חייב לדעת את זהות המקורות בתוך החקירה. באמצעות ידע זה יש לתכנן את החקירה. התכנון לא יפתור את כל הבעיות. אך יפתור את חלקן.

(בתיק המוזכר, בשל הגילוי המאוחר והיעדר תכנון הולם - עומדים לעשות דבר רדיקלי: פיטרו את המקורות, ועומדים להתחיל את החקירה מחדש.)

באשר לשאלה, אם לשלב גם את הפרקליט המלווה במידע המודיעיני הזה – התשובה תינתן על ידי הכרעת פרקליט המחוז בשיתוף עם גורמי המודיעין. במסגרת ההכרעה יש להביא בחשבון את רמת סיווגו של הפרקליט, את מידת חיוניותו של המידע בניהול התיק, ואת הסכנה שבחשיפת המידע לאנשים נוספים.

(5.5) חיסוי העובדה שנאשם היה מקור בעבר (ישיבה מיום 3.1.13)

ההחלטה הסודית של רובינשטיין

בעתירה לגילוי ראייה בטחונות בפני רובינשטיין – התברר שהעותר היה מוכן בעבר לשמש כמקור שב"כ.

בשב"כ – כהרגלם – מכניסים לתיק החסוי את כל ההסטוריה המודיעינית של אותו אדם, ולכן גם המידע האמור היה בחומר החסוי.

בעתירה הציגה הפרקליטה בפני בית המשפט את המידע האמור. השופט רובינשטיין העיר – אכן אין לכך רלוונטיות לאישום, אך עשויה להיות לכך רלוונטיות לעונש.

השופט דחה איפוא את העתירה, אך צרף לה החלטה סודית, שבה הוא חושף את התלבטויותיו: הנאשם "כלוא" – הוא יודע משהו שעשוי לסייע לו, אך הוא חושש לעשות בכך שימוש.

בית המשפט החליט איפוא:

המידע המלא ביחס למגעיו של הנאשם עם השב"כ יובא בפני פרקליט המחוז, כדי שתגובש העמדה העונשית לבית המשפט. כך, למרות שאין אפשרות לחשוף בפני ביהמ"ש את המידע עצמו. עוד ביקש בית המשפט מפרקליט המדינה לקבוע מדיניות כוללת באשר למקורות שעומדים לדין פלילי.

החלטת בית המשפט מעוררת בעיות במישורים שונים:

- א. עולה השאלה במקרה שיש לנאשם שותף; מה נעשה?
- ב. ככל שתעלה מצד העותר טענה לשיתוף פעולה צריך יהיה לפרוש את כל המידע המלא. גם זה בעייתי. לא תמיד נוכל לחשוף זאת בפני הסניגור, למשל.
- ג. החלטת השופט רובינשטיין מניחה שעצם היות האדם מקור היא נסיבה לקולה. זו הנחה שבוודאי אינה מובנת מאליה.

מה עשה פרקליט מחוז חיפה הלכה למעשה?

הוצג מתחם ענישה הולם בעינינו, כאשר נטען לאמצע המתחם ומטה. הטענה דומה בנסיבות שונות לקולה לרבות התחשבות בהחלטת ביהמ"ש העליון בעתירה לגילוי ראייה. בית המשפט המחוזי לא הבין ולא רצה להבין על מה מדובר.

בדיון עלה, כי קיימים תיקים לא מעטים מן הסוג האמור, ובדרך כלל המדובר בתיקי משטרה, ולא דווקא בתיקים בטחוניים המטופלים בידי השב"כ.

בפרקטיקה – בדרך כלל המשטרה מסבה את תשומת לב הפרקליטות להיותנו של הנאשם משתף פעולה עמה. לעיתים, הנאשם עצמו מספר על כך בחקירותיו. יש מקרים שהנושא אינו מוצף, כי הנאשם אינו מעוניין בכך.

התמודדויות שונות של פרקליט מחוז חיפה עם סיטואציות שכאלה:

- א. נאשם מציין את שיתוף הפעולה שלו עם המשטרה תוך כדי הודעותיו בחקירה. פרקליט המחוז נוהג למחוק מן ההודעות את החלק הזה. לנאשם הוא נותן את הדיסק המלא של חקירתו. לסניגור – הוא נותן את הדיסק המחוק ואומר לו, שלנאשם עצמו ניתן חומר נוסף.

ב. נאשם יחיד, ששיתף פעולה עם המשטרה. הוצע הסדר טיעון. בהסכמת הנאשם ההסדר הוצג לביהמ"ש יחד עם מעטפה סגורה, שגם הסניגור לא ראה, ובה פירוט שיתוף הפעולה.
ג. שני נאשמים שותפים – הנאשם משתף הפעולה בעבר הזמין את אנשי המודיעין. הסניגור בקש דלתיים סגורות. אנשי המודיעין נכנסו לבעייה. לא רצו לחשוף את כל החומר המודיעיני. במקרה כזה גיבש פרקליט המחוז פרפרזה יחד עם המשטרה, שניתן היה להציג בפני בית המשפט. הבעייה היתה ביחס לנאשם השני. סנגורו בקש לדעת כל מה שנעשה שם בתוך הדלתיים הסגורות.

שוקי –

מבקש לשרטט את הכיוון שהוחל לחשוב עליו בישיבה:

א. השב"כ מעביר היום כחלק מחומר החקירה בתיק את כל ההסטוריה של האדם. זהו נוהג מרחיב מדי. השב"כ "עובד" על נוהג זה. מתכוונים לצמצם את היקף "חומר החקירה" שהם מעבירים לנו. עם זאת, ברור שהם יעבירו לנו את עצם העובדה שהנאשם שימש כמקור. עובדה זו חשובה לנו לצורך בחינת חומר הראיות והבנתו. (נאשם נחקר שהיה בעבר מקור עשוי להעיד בצורה אחרת.)

ב. ביחס למשטרה – זו מעבירה לנו מידע אם נחקר היה מקור, והיא אף מעבירה את המידע עצמו, ככל שמדובר בחצי השנה האחרונה.

שוקי אינו מתכוון להורות למשטרה – לדעתו אין לראות בהחלטת רובינשטיין החלטה גורפת ובלתי מסוייגת – למסור לנו את כל ההסטוריה של הנאשם או הנחקר כמקור. זה יביא לחשיפת מקורות.

ג. ההנחה הטמונה בהחלטת השופט רובינשטיין אינה נכונה תמיד. לא סביר שכל מקור זכאי לתגמול בדמות הקלה בעונש. מקורות בסופו של דבר נהנים מכך – מקבלים כסף. זו מערכת של תן וקח.

לכן, פנה שוקי למשטרה ולשב"כ, כדי שיגבשו עמדתם בשאלה – באשר לסוג המסויים או האיכות המסויימת של מקור שאמנם מצדיקה הקלה בעונש. כך, למשל, שהמקור סיכן עצמו לאורך זמן; שהמקור "נתן מעצמו"; וכיוצ"ב.

לאחר ביצוע עבודת המטה הנ"ל בידי המשטרה והשב"כ – נשוב ונבחן את ההתמודדות הראויה בסיטואציות שכאלה.

5.6) פרפרזה מהשב"כ שבתוכה "הסתתרו" שתי ידיעות משני מקורות ושני מבועים (ישיבה מיום 26.6.11)

ראשית, העובדה שמקורן של הידיעות הוא בשב"כ לא סומן. שוקי פונה לאלעזר שידאג לסימון מיחשובי הולם לכך. תשובה אלעזר – קיים סימון מבחין שכזה, שגלוי גם לעיני הפרקליט. שנית, לא ניתן היה להבין, על סמך הפרפרזה, כי המדובר בשתי ידיעות שונות. התברר שהידיעות תומכות באופן קיצוני בהגנה. השב"כ לא היה מוכן למסור מקורות. הפתרון: חקירת מעטפת. בחקירה זו הצלחנו להפריך את מהימנות גרסת המבועים. המקורות חזרו בהם.

הוצאו פרפרזות שמסכמות את הכל.
אם תהיה עתירה לגילוי ראייה – נצטרך להתמודד עם זה.

(6) שאלת הרלוונטיות של תיק קודם לתיק נוכחי (ישיבה מיום 28.7.10)

האירוע: תיק רצח ישן, שנותר פתוח. המדובר בתיק משנת 2000, שבו נרצח בנה של אשה, על רקע עדותה של האשה נגד אחיה במסגרת תיק סמים. לאחרונה ניסה האח לרצוח את האשה עצמה – קרי, את אחותו. הראיות בתיק החדש טובות. את המניע לנסיון הרצח אנו רואים באותה עדות שנתנה האחות לפני כעשור.

עלתה השאלה – האם החומר בתיק הפתוח, הישן, של רצח הבן רלוונטי לתיק הנוכחי. יש מי שסבר בפרקליטות שהתיק אינו רלוונטי, הן בשל חומר הראיות הטוב, והעצמאי, שקיים היום בגין נסיון הרצח, והן בשל חלופי הזמן הרב מן הארוע הקודם.

עקרונית – בשל המניע המשותף לשני התיקים, אין לשלול רלוונטיות של החומרים בתיק האחד לצורך התיק שני. הוכרע איפוא למיין את החומרים בתיק: מה שרלוונטי לתיק הנוכחי, יועבר להגנה; מה שדורש חסיון – תוצא תעודת חסיון; היתר יוגדר כלא רלוונטי.

שוקי ביקש להדגיש כי חלופי הזמן אינו שיקול רלוונטי כשלעצמו: ככל שהמניע הוא משותף, וכתוצאה ממנו אפשר שהחשודים בשני התיקים הם זהים, הרי שלא ניתן לשלול רלוונטיות לחומר מן התיק הקודם על סמך חלופי הזמן בלבד.

(7) סוגית חסיון יחידה מסוימת (ישיבה מיום 28.7.10)

בעקבות הקמת יחידה חדשה, עלתה הדרישה לחסות את עצם עובדת קיומה. נתקבל הסבר מן המשטרה באשר לצורך בכך.

הלכה למעשה, אם יעלה לעדות שוטר – מיחידה זו או מיחידה אחרת העוסקת באותה הפעילות – וישאל לאיזו יחידה הוא שייך, עליו לסרב לענות. כך, לא תיחשף היחידה.

עמדה זו הולמת גם את התיקון לסעיף 74 ולפקודת הראיות – תיקון, שבו עסוקים בייעוץ וחקיקה זה חודשים ארוכים – ובו יחול חסיון סטטוטורי על שיטות ואמצעים של המשטרה.

(8) כללים הנוגעים לעבודת המדובבים (ישיבה מיום 28.7.10)

(א) כשם שההסכם עם המדובב מועבר לפרקליטות, כך יש להעביר גם את דף התדרוך שניתן למדובב.

(ב) צילום הוידאו של הדיבוב – ככל שקיים כזה – הריהו בגדר חומר חקירה. עם זאת, ברמה המעשית, העלות להשחרת פניו של המדובב בסרט הצילום כולו היא גבוהה ביותר. לכן צריך להוציא תעודת חסיון על הסרט, וככל שעולים בו קטעים, שיש בהם כדי לסייע להגנת הנאשם – צריך להשחיר בהם את פניו של המדובב, ולהעבירם להגנה.

(9) תעודת חסיון בהליך אזרחי שהמדינה אינה צד לו (ישיבה מיום 29.5.11)

תיק אזרחי שהמדינה אינה צד לו. עניינו מכירת קרקעות במזרח ירושלים. עורך דין המייצג בתיק פונה למשרד לבטחון פנים וטוען, כי מידע אזרחי שיש בידו עלול לסכן חיי אדם. הוא מבקש שתוצא תעודת חסיון של השר על המידע. עורך הדין טרם הציג את החומר. ההערכה היא שמדובר בזיהויים של אנשים שמכרו קרקעות ליהודים.

אורלי מור-אל: בהליך אזרחי שהמדינה צד לו – השיקול הוא או לחשוף את החומר או לשלם. שוקי: אינו רואה מקום להוציא תעודת חסיון. אינו חושב שזהו האינטרס הציבורי עליו מופקד השר לביטחון פנים הרלבנטי להוצאת תעודת חסיון. עם זאת, צריך כמובן לדאוג להגן על האיש, ככל שאכן קיים בסיס לחשד כי ההליך מסכן את חייו.

(10) העברת חומר שהושג בידי סוכן (ישיבה מיום 29.5.11)

סוכן פעל נגד 12 חשודים. נגד 10 הוגשו כתבי אישום, ונגד 2 נוספים פעולתו לא צלחה ולא הוגשו נגדם כתבי אישום. האם החומר מפעולות הסוכן שלא צלחו – נכנס לגדר חומר חקירה בעל 10 התיקים, שבהם הוגשו כתבי אישום?

שאלה קודמת: האם החומרים מפעולות הסוכן בכל 10 התיקים, שבהם הוגשו כתבי אישום הם בגדר חומר חקירה של כל אחד מעשרת הנאשמים?

בפמ"א ובפמ"מ: *

סניגור של נאשם 1 יקבל תחילה רק את החומר ששיד לו. אבל אם הסניגור יבקש – כדי לבדוק את מהימנות הסוכן, למשל – יתנו לו גם את החומרים של יתר ה-9.

לא נותנים הכל לכתחילה, כי באמת לא ברור, שהמדובר בחומר חקירה.

בפמ"ח ובפמ"ד: *

לאחר שעוברים על החומרים ב-9 התיקים האחרים, ומגיעים למסקנה שאינם רלוונטיים - ההתייחסות אליהם היא כאל חומר שנאסף. בהתאם לכך יש הפנייה לתיקי הפ.א. של יתר ה-9.

כדי לקבל את החומרים מתיקים אלה יצטרך איפוא הסניגור להגיש עתירה לפי 74. ובאשר לחומרים של פעולות הסוכן נגד 2 היעדים שלא הופללו -

ככלל, תוצא תעודת חסיון על חומרים אלה. לא רוצים לסבך את הסוכן ולסכנו ללא צורך.

שוקי מתכוון להעלות את השאלה בפורום פרקליטי המחוז. נוטה לעמדת פמ"ח ופמ"ד. בינתיים מסכם:

ביחס ליעדים שלא הופללו - אין בעיה להוציא תעודת חסיון. עדיף לעשות כך בשל הספק באשר לרלוונטיות - מצד אחד, ובשל הסיכון לסוכן - מצד שני.

ביחס ליעדים שכן הופללו - **שוקי ביקש את עמדת המשטרה.**
על פי המשטרה: בתיק החקירה של נאשם שהופלל נכללים חלק מן המסמכים מתיק הסוכן. בין היתר, נכלל בו מסמך ובו פירוט יעדי הסוכן. היעדים האחרים שהופללו (9 האחרים בדוגמא דלעיל) יופיעו בשמותיהם. היעדים שלא הופללו (2 בדוגמא) - שמותיהם יושחרו בהתאם לתעודת חיסיון שתוצא על כך.
 התיקים עצמם של היעדים האחרים בוודאי אינם נחשבים א-פריורי כחומר חקירה בתיק של הנאשם.

(11) הממשק המודיעיני בין שב"ס למשטרה (ישיבה מיום 2.12.12)

תקלה בתיק של פמת"א שמציג רפי לוי.
 הפרקליטות הגישה כתב אישום נגד פלוני על הטמנת מטען חבלה מתחת לרכב. הד.נ.א. של פלוני היה על האיזולירבנד סביב המטען.
 עובר להגשת כתב האישום הוצגה לפרקליטות ידיעה מודיעינית משב"ס, שאחר הניח את המטען, עקב סכסוך כספי. עם זאת, הועבר לפרקליטות בעל-פה, שבעצם המקור מוסר שהוא יודע מי עומד מאחורי המטען, ולא מי שהניחו, ושיש על כך תיעוד בשב"ס.
 לא ניתן היה להשיג את התיעוד האמור טרם הגשת כתב האישום.
 גם הניסיונות להביא את קמ"ן שב"ס לפרקליטות עלו בתוהו.
 לימים נתברר שהדברים כלל לא תועדו.
 נותרנו איפוא עם ידיעה מודיעינית שאחר ביצע את המעשה, ללא יכולת להזים ידיעה זו.
 הפרקליטות חזרה בה מן האישום.
 התקלות שנתגלו לכאורה:

- * המידע לכתחילה לא הועלה על הכתב.
- * פמת"א לא התעקשו על קבלת המידע בכתב, והסתמכו על מסירת הדברים בעל-פה.
- * פמת"א לא הצליחו במשך חודש ימים לכנס אצלם את מודיעין שב"ס.

תגובת אנשי המודיעין של שב"ס:

במפגש באירוע האמור בין המקור לבין אנשי המשטרה נכח גם קמ"ן שב"ס, אך האחרון לא תיעד את המפגש; זה אינו תפקידו.

באשר לכשל בהזמנת אנשי מודיעין שב"ס לפגישה בפרקליטות - ניתן היה לפתור את הבעיה בשיחת טלפון.

כל הידיעות המודיעיניות עוברות מן השב"ס למשטרה מבלי לזהות את המקור. אם המשטרה מבקשת לדעת מי המקור, השב"ס חוזר למקור ושואל אותו אם הוא מוכן לכך. ללא הסכמה – השב"ס לא יעביר למשטרה שם של מקור. לפרקליטות – כן נותנים. שוקי מסכם:

באירוע המתואר נוצרה התקלה בשל היעדר תיעוד של המפגש עם המקור. התקלה – אצל צוות החקירה.

שוקי מתכוון לזמן ישיבה באשר לנהלים בנושא העברתן של ידיעות מודיעיניות מן השב"ס אל המשטרה – אלו ידיעות יש להעביר, באיזה אופן, מי אחראי לכך, וכו'. יש עמדה רדיקלית לפיה האחריות כולה היא של צוות החקירה במשטרה. אם אמנם כך - האם על הצוות לפנות לשב"ס בכל תיק? שמא רק בתיקים שבהם חלק מן החקירה היתה בשב"ס או שחלק מן העדים בשב"ס?

בישיבה ידונו בנהלים הקיימים ויראו אם הם מספקים וקיימת בעייה ביישום, או שיש צורך לחדד ולהעמיק את הנהלים.

באותה הישיבה יידון גם נושא התיעוד, שכאמור נפל בין הכסאות באירוע המתואר. כשאנחנו מצהירים לבית המשפט, שאין עוד חומר רלוונטי, אנחנו חייבים להיות משוכנעים שאמנם כך.

שאלה שנייה, אחרת, שעולה מן האירוע המתואר היא שאלת החזרה אל המקורות; עד כמה ראוי וניתן לפתח חקירה סמויה של המקור. שאלה זו אינה קשורה לשב"ס דווקא. לא נדון בה כעת.

(12) אופן סימון החומר המודיעיני ברשימת חומר החקירה – טרם ישיבת החסיונות (ישיבה מיום 21.9.11)

שאלה שהועלתה על ידי רונית: אנחנו רוצים ל"חנד" את החוקרים לרשום הכל. הבעייה היא שעצם הרישום בצורה מסויימת עלול לסכל את החסיון. הפתרון: לאחר שמגיעים למסקנה, שרישום מסויים צריך להיות חסוי על פי תעודת החסיון, אז מוחקים/משחירים אותו. כך, הן באשר לחומר החקירה והן באשר לרשימת החומר. באשר לרשימת החומר –

יש שתי אפשרויות: אחת – עריכת שתי רשימות נפרדות, האחת בתיק החקירה והשנייה בתיק המודיעין, ככל שקיים תיק מודיעין נפרד. שתי הרשימות יחדיו יוצרות את רשימת החומר הנדרשת בתיק החקירה בכלל. האפשרות השנייה – יצירת רשימה משותפת מראש. בישיבה נחשף העדר אחידות באופן הרישום: בצפון רושמים ברשימת החומר גם ידיעות מודיעיניות + מספר הידיעה. במקומות אחרים – לא.

שוקי פונה לאלעזר לברר את פשר המנהגים השונים. צריך לדאוג לאחידות ברישום. תגובת אלעזר – על פי הפקודות צריך לרשום רק "חומר מודיעיני". אם מפרטים יותר זה מעבר לנדרש. תינתן הנחייה בהתאם למען האחידות.

(13) מידע מודיעיני ותעודת חסיון כללית**מתוך ישיבה מיום 26.6.11:**

תיק חקירה, שבו התקבצו עשרות ידיעות רלוונטיות - **הידיעות או תומכות בתביעה או שהן נייטרליות.**

כל קצין מודיעין מתייחס לידיעות שלו. נותן אישור להוציאן או להוציא פרפרזה. אין קצין מתכלל שמדבר על כך שאולי קיבוץ הידיעות עלול לפגוע באינטרס בטחוני חשוב. בהצעת החוק (תזכיר חוק חסיון חומר מודיעיני – תזכיר, לפיו מתהפך הכלל הקיים, וחומר מודיעיני יהיה ככלל חסוי) זה ייפתר. אך מה קורה בינתיים?

אורי: אפשר להוציא חוות דעת כללית של קצין גבוה, שאומרת שהוצאת ידיעות בעידן הפשיעה המאורגנת עלולה להזיק, גם כאשר כל ידיעה בפני עצמה אינה מזיקה. רונית: מבקשת לאשר פרפרזה כללית בתיק מסויים, על סמך חוות דעת כללית של קצין גבוה ביחס לכל התיקים. שוקי: צריכה להיות חוות דעת כללית. בנוסף – צריך קצין שידבר על התיק המסויים – איך 20 הידיעות עלולות להזיק. שוקי **משתכנע ביחס לצורך בחוות דעת כללית, שתכלול מחקר ביחס ל- 5 מקרים שכבר קרו, שחשיפת הידיעות להגנה בעצם חושפת מקור או שיטה.**

מתוך ישיבה מיום 2.12.12:

עודד ברוק, מן המשרד לבטחון פנים, מציע כי עד לגיבושה של חקיקה חדשה בנושאי חומר חקירה וחסינות תקודם פרקטיקה של הוצאת תעודות חסיון כלליות, על אותם עניינים שככלל הם חסויים, כגון: זהות מקורות, שיטות הקלטה, שיטות הסרט, וכיוצא ב. פרקטיקה שכזו תוריד באופן משמעותי את מספר תעודות החיסיון המוצאות בשנה – על כל המשאבים הכרוכים בכך. עדיין יצטרכו כמובן להגיע לפרקליטות לישיבת חסינות, כדי שהפרקליט יחליט שהחומר אינו חיוני בתיק המסויים. הבעיות שעולות בהקשר:

- א. לשון הסעיף מכוונת לכאורה לכך, שהשר חותם על תעודה שנוגעת לראיה ספיציפית. ללשון מצטרפת מסורת רבת שנים, שהשר חותם על תעודה, לאחר שמוצג בפניו החומר בתיק המסויים. לא ברור איפוא ששינוי הפרקטיקה ראוי ללא שינוי בחקיקה.
- ב. בנוסף, עובר לחתימתו של השר על התעודה מונחת בפניו הצהרה של פרקליט שהחומר אינו חיוני להגנה. ההצהרה היא איפוא חלק משיקול דעתו של השר. תעודה כללית א-פרוירית לא תהלוס אותם תיקים, שבהם יגיע פרקליט למסקנה, כי החומר – זהות המקור, למשל – כן חיוני להגנה.

שוקי מציע איפוא שהתעודה הכללית תכלול בתוכה תנאי, שהתעודה תיכנס לתוקף בתיק מסויים רק לאחר בדיקת פרקליט שהמידע הזה אינו חיוני להגנה. משמעות הדבר היא, שהשר חותם על תעודה כללית שעניינה – החומר סודי, אלא אם כן התובע יחליט אחרת בכל תיק מסויים.

לאחר ששוקי בקש שהמשרד לבטחון פנים והמשטרה יכינו חוות דעת הן ביחס לסמכות השר להוציא תעודה כללית כזאת, והן ביחס לאפשרות להכניס בתעודה תנאי מתלה כאמור – הועבר הנושא כולו לטיפולו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה לעניינים פליליים, מר רז נזרי.

(14) עדכון באשר לנוסח החדש בטופס הבקשה לתעודת חסיון (ישיבה מיום 22.11.11)

- * החידוש העיקרי הוא בהצהרות השונות של הפרקליט המטפל לעומת הפרקליט המוסמך הממונה עליו:
- בחלק ג' – הפרקליט המטפל מאשר שעייין באופן אישי בכל החומר בתיק.
- בחלק ד' - התחייבותו של הפרקליט המוסמך מסוייגת: הוא מאשר כי קבל הסברים בעניין התיק מן הפרקליט המטפל, כי עייין בחומר הרלוונטי וכי בחן את החומר שחסיונו מתבקש. הוא אינו חייב לקרוא בעצמו את כל החומר בתיק.
- * "פרקליט מוסמך" – יכול להיות ראש הצוות, ראש צוות חסיונות, או כל פרקליט אחר המדורג מעל לפרקליט המטפל, ושהוסמך לכך; בכל יחידה ובכל פרקליטות - לפי הנוהג שלה.
- * הפרקליט המטפל - כמבקר שיקול הדעת של המשטרה באשר לעצם הצורך בחסיון – אף מאשר בחלק ג' כי יש הצדקה לבקשת החסיון.
- אישור כזה מצידו של הפרקליט המוסמך חסר כיום בחלק ד'.
- שוקי מבקש מן המשטרה, כי הטופס יתוקן, כך שהאישור יתקבל גם מן הפרקליט המוסמך.
- בינתיים – לא תוקן הטופס כמבוקש.

(15) בעיות שמעלה הלכת בן חיים באשר להיקף "חומר החקירה"
(ישיבה מיום 22.10.12)

- (א) סוגייה אחת - בבסיס החיפוש עומדת עילה שראוי לחסותה. איך פועלים?
ראשית, יש להוציא תעודת חסיון על החומר המשמש כעילת החיפוש.
מעבר לכך -
ככל שניתן להוציא פרפרזה, שאין בה כדי לפגוע בחסיון – יש לעשות כך, ולו במלל כללי ביותר. אם אין אפשרות לכך – יש להפנות לתעודת החסיון.
במקרה זה השוטר שערך את החיפוש חייב לציין במזכר שפעל על פי חשד רלבנטי.

אם גם עצם ההפנייה לתעודת החיסיון פוגעת בחיסיון – זהו המקרה הבעייתי, שכדאי לאתרו ולבוחנו מראש, טרם הגשת האישום.

ככל שמדובר בחיפוש שנעשה בהתאם לצו בית המשפט – נראה, כי די בצו ובחזקת תקינות המעשה המנהלי כדי להדוף טענות באשר לאי-חוקיותו של החיפוש. אפשרות זו עשויה להועיל, במקרה שההגנה לא תדרוש במפגיע את החומרים ששימשו בסיס למתן הצו השיפוטי (שהרי דרישה שכזו תשוב ותאלץ אותנו להפנות לתעודת החיסיון – הפנייה, שעל פי ההנחה פוגעת בחיסיון). ככל שמדובר בחיפוש שנעשה ללא צו שיפוטי – המצב קשה יותר, שכן הדעת נותנת, שטיעון שיסתמך על חזקת תקינות המעשה המנהלי בלבד לא יסכון.

כאמור, בתיקים שכאלה ראוי לבחון את האפשרויות טרם הגשת האישום.

(ב) סוגייה שהועלתה על ידי המשטרה (שלומית לנדס) : עוקבים עקבו אחרי א'. תוך כדי מעקב עלה חשדם ביחס לאדם ב' – הן בשל היכרות מוקדמת איתו והן בשל התנהגות מחשידה שלו. אכן מצאו אצלו סמים.

היחידה העוקבת ביקשה להכניס לתוך התיק את כל הידיעות המודיעיניות ביחס לאדם ב', כדי להצדיק את החיפוש נגדו.

אגב הדוגמה – שוקי : העובדה שאדם הוא בדוקאי, או חבר בארגון פשיעה, וכיוצא ב – עובדה זו כשלעצמה אינם מהווה עילה מספקת המצדיקה חיפוש.

מאידך, ככל שדי בהתנהגות המחשידה כשלעצמה כדי לשמש עילת חיפוש – ממילא לא עולה בעייה.

הבעייה מתגלה, כאשר יש צורך בצירופם של הדברים – היות האדם "בדוקאי" יחד עם התנהלות מחשידה – כדי להצדיק את החיפוש.

אין ספק שהעוקב-המחפש צריך לרשום זכ"ד לפי הידוע לו על אותו האדם – להבדיל מן הידיעות המודיעיניות, שלא היו בידיעתו כאשר ערך את החיפוש.

אך עדיין עולה שאלה, האם הידיעות המודיעיניות הקונקרטיות על אותו אדם – ידיעות, שלא היו בפני העוקב/המחפש – צריכות להימסר לידי הסניגור כ"חומר חקירה", כדי שהוא יוכל להתווכח עם היות אותו אדם "בדוקאי"; או שדי בכך שהעוקב-המחפש האמין באופן סובייקטיבי שמדובר ב"בדוקאי", וכיון שהידיעות לא עמדו בפניו, ממילא אין הם בגדר "חומר חקירה".

לאחר בירור עם המשטרה, נראה כי הדוגמה שניתנה אינה מציגה תופעה נרחבת. בנסיבות אלה, לא מצאה המשטרה מקום להיכנס לכל השאלות שאנחנו הפנינו אליה, כדי לברר את העובדות טרם הכרעה בשאלה התיאורטית.

בנסיבות אלה החליט שוקי, שהחלטה שתקבל בהתייחס לתיק ספיציפי בהתאם לנסיבותיו המיוחדות.

